

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:4010

av Roger Haddad m.fl. (L)

med anledning av prop. 2017/18:116 En amnesti för explosiva varor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en amnesti för explosiva varor i samverkan mellan Polismyndigheten och Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att kriminella gäng i ökad utsträckning använder sig av handgranater är ett allvarligt samhällshot. Även andra explosiva varor, som sprängmedel, utnyttjas i hög grad i kriminella kretsar.

Allra viktigast är de mänskliga tragedier i form av död och lidande som detta leder till, och som drabbar inte bara själva offren utan också deras anhöriga. Men i ett större perspektiv handlar detta också om människors självklara rätt att känna sig trygga. Kriminella gäng använder handgranater som ett av flera strategiska sätt att bygga upp sitt våldskapital och hävda sin makt, både gentemot andra gäng och gentemot det omgivande samhället. Detta gäller i särskilt hög grad de bostadsområden som redan från början är allra mest utsatta. När våldsmonopolet utmanas är det människors frihet som ligger i vågskålen.

Det finns alltså en rad skäl till att samhället kraftfullt måste ingripa mot all illegal användning av explosiva varor. Tyvärr har regeringen varit saktfärdig med att ge rättsväsendet de redskap som behövs. Liberalerna har länge drivit på för kraftfullt skärpt lagstiftning mot illegal användning av explosiva varor, men fortfarande återstår mycket att göra och de åtgärder som den nuvarande regeringen har föreslagit är långt ifrån tillräckliga. Bland annat är det nödvändigt att bryta ut smuggling av vapen och explosiva varor till en egen brottsrubricering och höja straffen, vilket skulle ge bättre möjligheter till hemliga tvångsmedel i arbetet mot dessa ofta svårutredda brott. Lagstiftningen behöver förtydligas så att olovligt innehav av handgranater alltid klassas

som grovt brott, oavsett på vilken plats som handgranaten påträffas. Och självklart borde handgranater klassas som de vapen de är: handgranater bör därför föras över till vapenlagen. Än så länge insorteras dock handgranater under lagen om explosiva varor, vilket gör att de inkluderas i det föreliggande lagstiftningsärendet.

Som framgår ovan har Liberalerna en bred agenda med förslag för att förbättra rättsväsendets insatser mot handgranater och andra explosiva varor. Vad som nu är aktuellt är regeringens förslag om att utlysa en tillfällig amnesti för sådana föremål. Det finns ett tidigare tillkännagivande om att en sådan amnesti bör utlysas. Det har ankommit på regeringen att ta fram ett konkret förslag med denna innebörd. Den proposition som nu ligger på riksdagens bord bör dock inte genomföras.

Sverige har tidigare genomfört tre vapenamnestier, och en fjärde pågår under perioden februari–april 2018. Erfarenheterna från dessa vapenamnestier är blandade. Det har visserligen lämnats in en stor mängd vapen och tillhörande utrustning (t.ex. patroner), men den allra största delen handlar om vapen som aldrig använts vid någon form av kriminalitet. Ändå är det givetvis positivt att den samlade mängden illegala vapen i samhället minskar.

Frågan är då om erfarenheterna från en vapenamnesti är direkt överförbara till en amnesti för handgranater och andra explosiva varor. En skillnad är de uppenbara säkerhetsaspekterna. Skjutvapen och tillhörande ammunition kan normalt inlämnas med iakttagande av gängse säkerhetsrutiner. Explosiva varor, däremot, kan handla om allt från tändhattar och stubintråd till dynamit, handgranater, brandbomber och även minor.

Regeringen konstaterar själv i propositionen att explosiva varor av säkerhetsskäl inte kan lämnas in på en polisstation. För att ansvarsfrihet enligt amnestin ska inträda krävs i stället att personen frivilligt kontaktar Polismyndigheten och lämnar de uppgifter som behövs för att myndigheten ska kunna omhänderta den explosiva varan. För ansvarsfrihet krävs att den explosiva varan har omhändertagits av Polismyndigheten.

För att amnestin ska fungera praktiskt läggs alltså ett stort ansvar på Polismyndigheten att vidta åtgärder för att kunna omhänderta föremålet. Detta blir än viktigare eftersom det inte på förhand går att veta i vilket skick det explosiva föremålet befinner sig, och om t.ex. skador kan göra att det finns risk att det detonerar i förtid. Det är mycket tveksamt om detta är en resurseffektiv användning av polisiära resurser, såsom polisens nationella bombskydd, i ett läge när polisens resurser redan är mycket hårt ansträngda.

I stället borde en nationell amnesti för explosiva varor bygga på ett samarbete mellan Polismyndigheten och Försvarmakten. Även i fredstid bidrar Försvarmakten redan i dag med kompetens och teknisk infrastruktur när det handlar om att omhänderta och oskadliggöra explosiva varor som påträffas. Säkerheten vid en amnesti för explosiva varor torde förbättras om även de anläggningar som tillhör Försvarmakten utnyttjas. Genom ett samarbete mellan Polismyndigheten och Försvarmakten kan samhällets resurser användas mer effektivt.

Såväl säkerhets- som kostnadsskäl talar alltså starkt för att Försvarmakten involveras som en aktiv part i en nationell amnesti för explosiva varor. Regeringens förslag bör därför avvisas av riksdagen.

Roger Haddad (L)

Allan Widman (L)

Christer Nylander (L)

Tina Acketoft (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Mats Persson (L)

Maria Weimer (L)